

Vilnius – prancūzų įžymiojo rašytojo Romano Gari miestas

Dalykas: integruota prancūzų k., lietuvių k. ir istorijos pamoka. / **Trukmė**: 1 val. 30 min. / **Erdvė**: Vilniaus senamiestis ir Naujamiesčio prieigos

---

Įvadinė pamokos dalis – tikslai:

- Suteikti žinių apie žymų rašytoją, jo šeimą, supažindinti su jiems svarbiomis vietomis.
- Įrodyti, kad Vilnius formavo Romaną Gari kaip asmenybę ir kūrėją.

Klausimai mokiniams: Kokių tautų kraujo rašytojas turi? Kokiomis kalbomis kalbėjo? Kuriose šalyse ar miestuose gyveno?

Veikla / Maršrutas

Subačiaus g. 8

Čia, Subačiaus g. 8, 1914 metų gegužės 8 d. rašytojo tėvo šeimai priklausiusiame name gimė Romanas Kacevas, vėliau pasivadinęs Romanu Gari. Jo mama žydė Mina Kaceva jaunystėje buvusi aktorė, tiesa, nesėkminga, vėliau siuvėja, verslininkė, turėjusi siuvimo saloną Vilniuje „Maison Nouvelle“, dar vėliau, jau Prancūzijoje, dirbo ir prekybos agentės darbą. 1915–1921 m. motina vos kelerių metų Romaną išsivežė į Rusiją. Ji prieš tai buvo sukūrusi kitą

šeimą, turėjo sūnų iš pirmosios santuokos, deja, Romano vyresnis brolis anksti mirė, galbūt todėl likusį vienintelį vaiką saugojo kaip savo akies vyzdį.

Mamai rašytojas paskyrė labai gerai Lietuvoje žinomą romaną „Aušros pažadas“. Geriausiai iš šio kūrinio mes sužinome, kokia jo mama energinga, temperamentinga. Turbūt ji turėjo ir totoriško kraujo. Taip pat kad mama, nors augino vaiką viena, stengėsi, kad sūnui nieko netrūktų, jis niekada nealko ir nešalo, pavyzdžiui, pirmaisiais įsikūrimo Prancūzijoje metais sočiai pavalgyti galėjo tik Romanas, o mama tenkindavosi likučiais. Vilniuje Romanas lankė pradinę mokyklą nereguliariai ir mama samdydavo jam atskirų dalykų repetitorius. Tokios pamokos nemažai kainavo, todėl Minai Kacevai tekdavo nuo ryto iki vakaro plušėti. Motina buvo įsitikinusi, kad Romanas taps žymiu menininku ar diplomatu Visą laiką jam primindavo laukiančią spindinčią ateitį, taip įteikdama Romanui kad gali labai daug pasiekti.

Motina skatino mokytis prancūzų kalbos, deklamuoti prancūzų poeziją, skaityti prancūzų literatūrą. Kartais norėdami, kad kiti nesuprastų, tarp savęs kalbėdavosi prancūziškai. Tiesa, abu kurį laiką prancūziškai kalbėjo su ryškiu rusišku akcentu.

.

Vokiečių g. 31 (dabar neegzistuojantis adresas)

Kadangi dabartinėje Vokiečių g. tokiu numeriu pažymėto namo nerasime, stabtelkime Vokiečių gatvės gale, priešais S. Nėries gimnaziją. Tuo metu, kai čia dirbo Romano Gari tėvas Leiba Kacevas, gatvė buvo daug siauresnė, apgriauta per karą, o po karo galutinai sugriauta ir nelabai vykusiai atstatyta rytinė jos dalis. Kacevų įmonei priklausęs namas (tuometinis adresas – Vokiečių 31) greičiausiai ir buvo vienas iš tų nugriautų pastatų gatvės gale.

Mūsų nueitu maršrutu į darbą vaikščiojo ir Romano tėvas Leiba Kacevas, prekybininkas. Jo šeima ir jis pats prekiavo kailiais ir galvos apdangalais. Tuometiniu adresu Vokiečių g. 31 apie penkiasdešimt metų veikė įmonė „Kacev ir sūnūs“. Ne visada verslas klojosi gerai, nors apyvartų būta nemažų. Leiba Kacevas dažnai verslo reikalais važinėjo į užsienį. Vėliau su šeima paliko Vilnių ir persikėlė gyventi į Varšuvą, dar vėliau į Kauną. Į Vilnių grįžo jį atgavus Lietuvai, bet po nacių okupacijos greitai atsidūrė Didžiajame žydų gete, gyveno netoli esančioje Šiaulių gatvėje. 1943 m. likvidavus getą Romano tėvo šeimos pėdsakai veda į Klogos koncentracijos stovyklą Estijoje (yra įrašų datuojamų 1944 apie antrąją žmoną Fridą ir vaikus Pavelą ir Valentiną), bet ten pėdsakai ir dingsta. Spėjama, kad jie žuvo toje stovykloje ar pakeliui į ją.

Romano tėvai anksti išsiskyrė, tėvas vedė antrą kartą, augino kitą sūnų ir dukrą. Su Romanu matydavosi labai retai, bet rėmė pinigais, nors ir nelabai dosniai. Minėtame garsiajame romane „Aušros pažadas“ Romanas tėvą prisimena kaip švelnų, malonų žmogų, didelių gerų akių, daug keliavusį ir teigia, kad artimas jam tapo tik po mirties.

Mindaugo ir Basanavičiaus gatvių sankryža / Basanavičiaus g. 18

Kertant sankryžą sunku nepastebėti humoristinės Romualdo Kvinto skulptūros. Šią skulptūrą įkvėpė meilės istorija, papasakota minėtame romane „Aušros pažadas“. Devynmetis Romanas įsimylėjo Valentiną – šviesiaakę, nuostabiai sudėtą briunetę. Iš pradžių bandė ją užhipnotizuoti žiūrėdamas užvestomis akimis į viršų (motina buvo įteigusi, jog šitaip žvelgiant jo akys ypač gražios). Bet kadangi ji toliau nekreipdama į jį jokio dėmesio žaidė sviedinuku, Romanas apsiėmė dėl mylimosios suvalgyti viską, ką ji tik panorės. Pradėjo nuo vyšnių su kauliukais bei miniatiūrinių akvariumo žuvelių, virvių ir lapų, o baigė savo batu. Beje, tik bato valgymu, kurį prieš tai Romanas supjaustė, mergaitė liko sužavėta, deja, mama ir auklė vaikiną išvežė į ligoninę.

Tai ne vienintelis pavojingas žaidimas, kurį dėl Valentinos Romanas žaidė gyvendamas čia, Basanavičiaus 18-4 (anuomet Pohulianko 16-4). Kartu su savo varžovu, taip pat Valentiną įsimylėjusiu Janeku žaisdavo vadinamąjį „mirties žaidimą“ ant išorinės 20 cm penkto aukšto palangės. Jiems užlipus į penktą namo aukštą, vienas atsisėsdavo ant

paties vidinės palangės krašto, kurios cinkuotas užlangis išorinėje pusėje siekė 20 cm. Likęs stovėti berniukas stumteldavo varžovą į nugarą, bet smūgį turėjo apskaičiuoti ne per stiprų, kad varžovas tik nuslystų ant siaurojo užangio ir liktų kabalduoti kojomis virš prarajos, bet nenukristų žemyn ant šaligatvio. Paskui jie keisdavosi vietomis...

Iš tiesų šie namai ir kiemas, ir apskritai Vilnius (nors Romano šeima jau seniai turėjo planų vykti į Prancūziją ir vadino miestą tarpine stotele) suformavo rašytoją kaip asmenybę ir kūrėją. Čia Romanas išmoko drąsos, atkaklumo, tai labai parvertė jam tarnaujant karo lakūnu ir dirbant diplomatu. Anot aktoriaus Romo Ramanausko, Vilniaus Gari klubo įkūrėjo bei šio paminklo iniciatoriaus, Vilnius – esminė Gari gyvenimo stotelė: „Viskas pirmąkart šiame mieste – pirma meilė, pirmi stiprūs įspūdžiai, pasiryžimas tapti rašytoju, išmokti žongliruoti keturiais, penkiais, septyniais kamuoliukas...Kinas, teatras – užsakomas fiakras, ir motina su nauja skrybėlaite, o Romanas – šilkiniais marškiniais ir juoda aksomo eilute vyksta žiūrėti „Linksmosios našlės“ ar kito gastrolinio spektaklio, kuriame gėrisi savo būsimo gyvenimo scenomis.“

Romanas Gari kartu su motina paliko šį namą ir mūsų sostinę 1925 m. ir išvyko į Lenkiją, Varšuvą, o vėliau į svajonių šalį Prancūziją, konkrečiai į Nicą.

Užduotys prancūzų kalba

1. **<u>Prie Romain Gary namo, Subačiaus g. 8</u>**

   Répondez au questions:

   Où est né Romain Gary? (adresse) Décrivez brièvement l`endroit , sa maison natale.

   Copiez les liens ou QR codes et faites les exercices

https://learningapps.org/view28479257

https://learningapps.org/view28479559

2. **Prie Romano tėvo parduotuvės Vokiečių g. 31**

Répondez au questions:

Devinez quelle était la profession de son père Leiba Kacew?

Décrivez brièvement cet endroit (maison, magazins, circulation..)

https://learningapps.org/view28486075

3. **Prie Basanavičiaus g. 18**

Pensez et repondez:

Qu`est-ce que vous feriez pour prouvez votre amour?

https://learningapps.org/watch?v=p6diaqrha23